

Aan:	Buro Ontwerp & Omgeving
T.a.v.:	Dhr. J. Heerink
Onderwerp:	Effectbeoordeling steenuil Kerkwijk fase 8 in Didam
Datum:	16 december 2019

Inleiding

In Didam wordt de woonwijk Kerkwijk ontwikkeld op voormalige agrarische grond, ten zuiden van de woonkern Didam. Hier bouwt de gemeente Montferland, samen met een aantal andere partijen, ca. 350 nieuwe huur- en koopwoningen, speciaal bedoeld voor starters en jonge gezinnen. De woonwijk wordt gefaseerd ontwikkeld. De laatste jaren is de vraag naar woningen sterk toegenomen en wordt Kerkwijk verder gerealiseerd.

Naast de gemeentelijke woningbouwplannen is er momenteel een initiatief om op een tussenliggend terrein ook woningen te ontwikkelen. Dit betreft plangebied fase 8.

Voor de woningbouwprojecten vanuit de gemeente Montferland heeft Staring Advies diverse natuuronderzoeken uitgevoerd¹. Uit deze natuuronderzoeken is gebleken dat er sprake is van het leefgebied van een paartje steenuilen. Deze steenuilen broeden in een schuurtje aan de Dijksestraat 38a, buiten het plangebied (zie figuur 1). Uit recente informatie blijkt dat deze nestlocatie nog steeds bezet is en dat in 2019 nog succesvol jongen grootgebracht zijn (meded. fam. Kraaijvanger, Dijksestraat 38a). Ook het plangebied fase 8 behoort tot het functioneel leefgebied van dit steenuilenpaar.

Figuur 1. Locatie van de verblijfplaats van de steenuil (rode ster), ten opzichte van de bouwlocaties van de gemeente (rood) en het plangebied fase 8 (blauw).

¹ QS natuurtoets Kerkwijk in Didam (SA rapport 1701)

Aanvullend onderzoek huismus, kerkuil en steenuil Kerkwijk in Didam (SA rapport 1861)

Doel

De geplande uitbreiding van Kerkwijk bestaat uit twee fasen (zie figuur 1). Voor de eerste fase van de woningbouwplannen van gemeente Montferland is door provincie Gelderland beoordeeld dat ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk is voor de steenuil, aangezien er geen sprake is van overtreding van verbodsbepalingen (Besluit zaaknummer 2018-007759). Voor de tweede fase is door Staring Advies aanvullend beoordeeld dat er, mede door de getroffen mitigerende en compenserende maatregelen, voldoende geschikt leefgebied behouden blijft, waardoor de staat van instandhouding van de steenuil niet in het geding komt door de geplande woningbouw. Daarmee is geen sprake meer van overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

Voor het plangebied fase 8 dient nu eveneens beoordeeld te worden of er geen verbodsartikel wordt overtreden in relatie tot de steenuil. Het gaat specifiek om het verbod op het vernietigen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2) en het verbod op het opzettelijk verstoren van vogels (3.1 lid 4). Het opzettelijk verstoren is niet verboden als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de steenuil. Om te kunnen beoordelen of er invloed is op de staat van instandhouding van de steenuil moeten er voldoende foerageermogelijkheden zijn in combinatie met nestgelegenheid. In deze memo wordt dit beoordeeld.

Effectbeoordeling steenuil

Er verdwijnt een gedeelte van het functioneel leefgebied (fase 8), dat in gebruik is als foerageergebied.

Artikel 3.1 lid 3

De nestlocatie van de steenuil aan de Dijksestraat 38a ligt buiten het plangebied (zie figuur 1). De nestlocatie gaat dan ook niet verloren door het uitvoeren van de bouwwerkzaamheden. Het verbod van artikel 3.1 lid 2 is niet van toepassing omdat de nestlocatie behouden blijft.

Artikel 3.1 lid 4

De geplande werkzaamheden voor fase 8 vinden dermate dicht bij de huidige nestlocatie van de steenuil plaats, dat er mogelijk sprake is van opzettelijk verstoren: circa 50 meter afstand (zie figuur 1). Het opzettelijk verstoren is niet verboden als de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de steenuil. Om te kunnen beoordelen of er invloed is op de staat van instandhouding van de steenuil moeten er voldoende foerageermogelijkheden zijn in combinatie met nestgelegenheid.

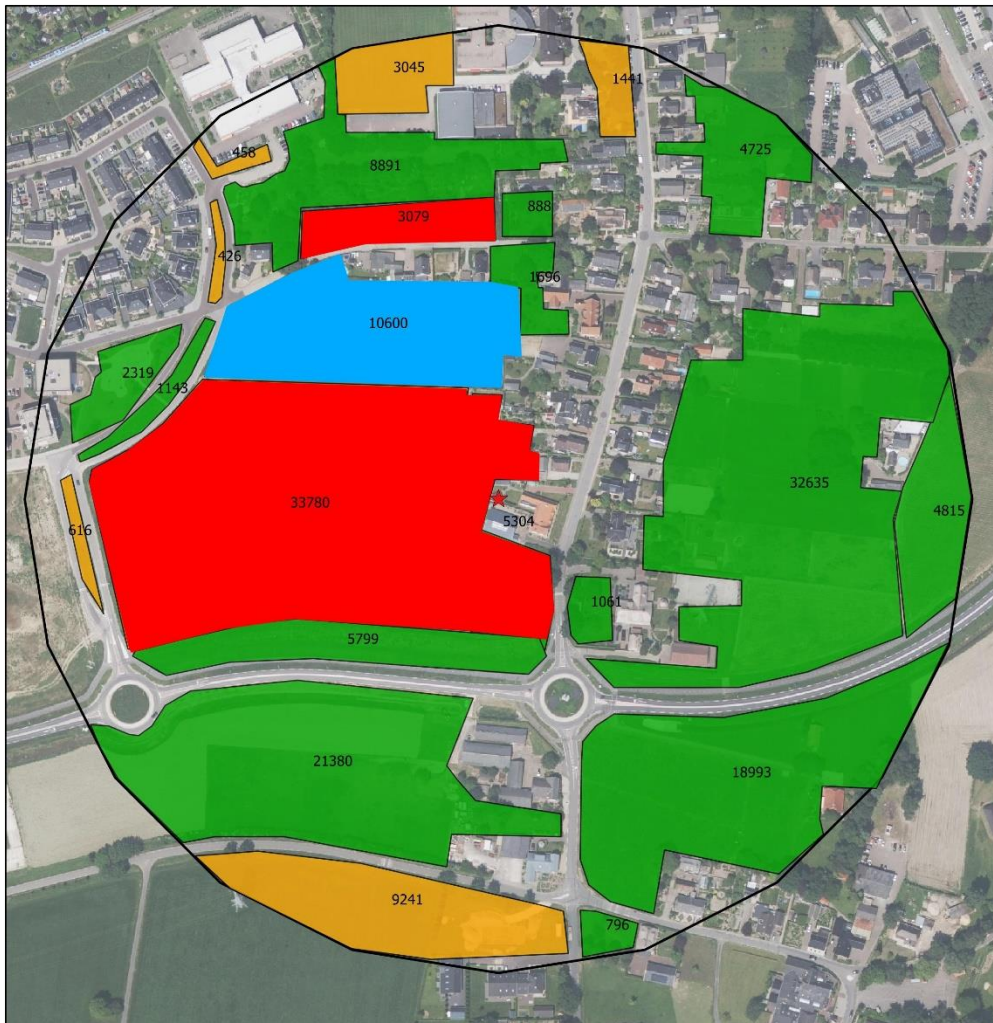
Gunstige staat van instandhouding

Het leefgebied staat onder druk en er verdwijnen steeds meer broedplaatsen, dit ondanks de inspanningen van diverse steenuilenwerkgroepen. Tegenover de positieve inspanningen van steenuilenwerkgroepen staat een afname in de hoeveelheid geschikt leefgebied. Populaties worden hierdoor kleiner en meer versnipperd. De afname lijkt echter gestopt in de provincie Gelderland. Er is momenteel geen reden om een significante aantalsverandering te verwachten in de nabije toekomst in Gelderland. Uit analyse blijkt dat de staat van instandhouding van de steenuil in Gelderland ongunstig –ontoereikend is. Dit komt hoofdzakelijk door het onder druk staan van de voedselbeschikbaarheid en de op veel plaatsen minder geschikte landschappelijke condities. Om die reden dient te worden aangetoond dat de voorgenomen activiteit niet bijdraagt aan een verdere achteruitgang van de soort, bijvoorbeeld doordat een volledige en doelmatige compensatie en/of mitigatie wordt toegepast, in het geval van de steenuil niet alleen voor de nestplaatsen maar ook voor het foerageergebied (bron: DE STAAT VAN INSTANDHOUDING, Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Provincie Gelderland. Arcadis, 16 mei 2018).

Aanbod aan foerageergebied

Het plangebied is onderdeel van het foerageergebied van één steenuilenpaar. Door de geplande woningbouw in fase 8 verdwijnt er binnen het territorium van deze steenuilen circa 1,06 hectare geschikt foerageergebied, in aanvulling op de foerageergebieden die door de gemeentelijke woningbouwplannen verdwijnen.

Binnen het territorium van deze steenuil blijft circa 0,82 hectare marginaal geschikt en circa 7,4 hectare geschikt foerageergebied beschikbaar voor de steenuil, met name in het oostelijk deel van het territorium (zie figuur 2). Deze oppervlakte ligt boven de minimum territoriumgrootte van 5 hectare, die in de Soortenstandaard Steenuil gehanteerd wordt.

Legenda

★ huidige nestlocatie

plangebied

blauw fase 8

rood gemeente Montferland

habitat

groen geschikt foerageergebied

geel marginaal geschikt foerageergebied

zwart Territorium steenuil

Figuur 2. Analyse leefgebied steenuil ten opzichte van de bouwlocaties van de gemeente Montferland (rood) en het plangebied fase 8 (blauw).

Ten behoeve van de waarborging van de gunstige staat van instandhouding van de steenuil zijn op vier geschikte locaties 2 extra nestkasten voor de steenuil opgehangen (zie bijlage 1). Hiermee wordt het aanbod aan potentieel leefgebied voor de steenuil verbeterd, aangezien op deze locaties wel geschikt foerageergebied aanwezig is, maar nog geen nestgelegenheid. Deze vier locaties liggen op de volgende afstanden tot de huidige nestlocatie aan de Dijksestraat 38a:

- Meursweg 32: 225 meter
- Meursweg 34: 320 meter
- Melderstraat 15: 1000 meter
- Dijksestraat 46a: 350 meter

De locaties liggen buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden voor fase 8. Jonge steenuilen vestigen zich overwegend binnen 5, soms binnen 10 kilometer van de nestplaats waarin ze opgegroeid zijn. De afstand tussen de 4 alternatieve locaties en de huidige nestlocatie valt ruim binnen de bekende dispersieafstanden van jonge steenuilen (bron: Dispersie en vestiging van jonge Steenuilen, LIMOSA 81 (2008): 129-138 en Kennisdocument Steenuil, BIJ12). Volwassen vogels verlaten hun territorium over een afstand tot een paar kilometer (bron: Kennisdocument Steenuil, BIJ12). De alternatieve locaties vallen ook binnen deze afstand. Waarschijnlijk liggen de 4 nieuwe nestkasten aan de Meursweg 32 en 34, gezien de geringe afstand al in het bestaande leefgebied van het paartje steenuilen aan de Dijksestraat 38a.

Door op vier locaties 8 alternatieve nestlocaties aan te bieden blijft er voldoende geschikt leefgebied behouden, waardoor de staat van instandhouding van de steenuil niet in het geding komt door de geplande woningbouw. Per locatie is dit op de volgende pagina's nader onderbouwd.

Meursweg 32 en 34

Deze twee locaties liggen het dichtst bij de huidige nestlocatie aan de Dijksestraat (zie bijlage 1). Door de ligging op geschikte erven, met daaromheen dierenweiden, extensief beheerde graslanden, een ruig begroeide wadi, boomgaarden en brede bermen is dit gebied zeer geschikt als leefgebied voor de steenuil. Daarnaast zijn er ruim voldoende forse (fruit)bomen, bosopslag, schuurtjes en paaltjes die als uitkijkpost en schuilgelegenheid kunnen fungeren. Marginaal geschikt zijn de meer grootschalige agrarische percelen in het zuidoostelijk deel van dit gebied. Vanwege de overlap zijn beide deelgebieden samengevat in de analyse. Het westelijk deel van dit gebied valt af door de geplande woningbouw. Er is sprake van enige overlap met het gebied rond de nestkasten aan de Dijksestraat 46a.

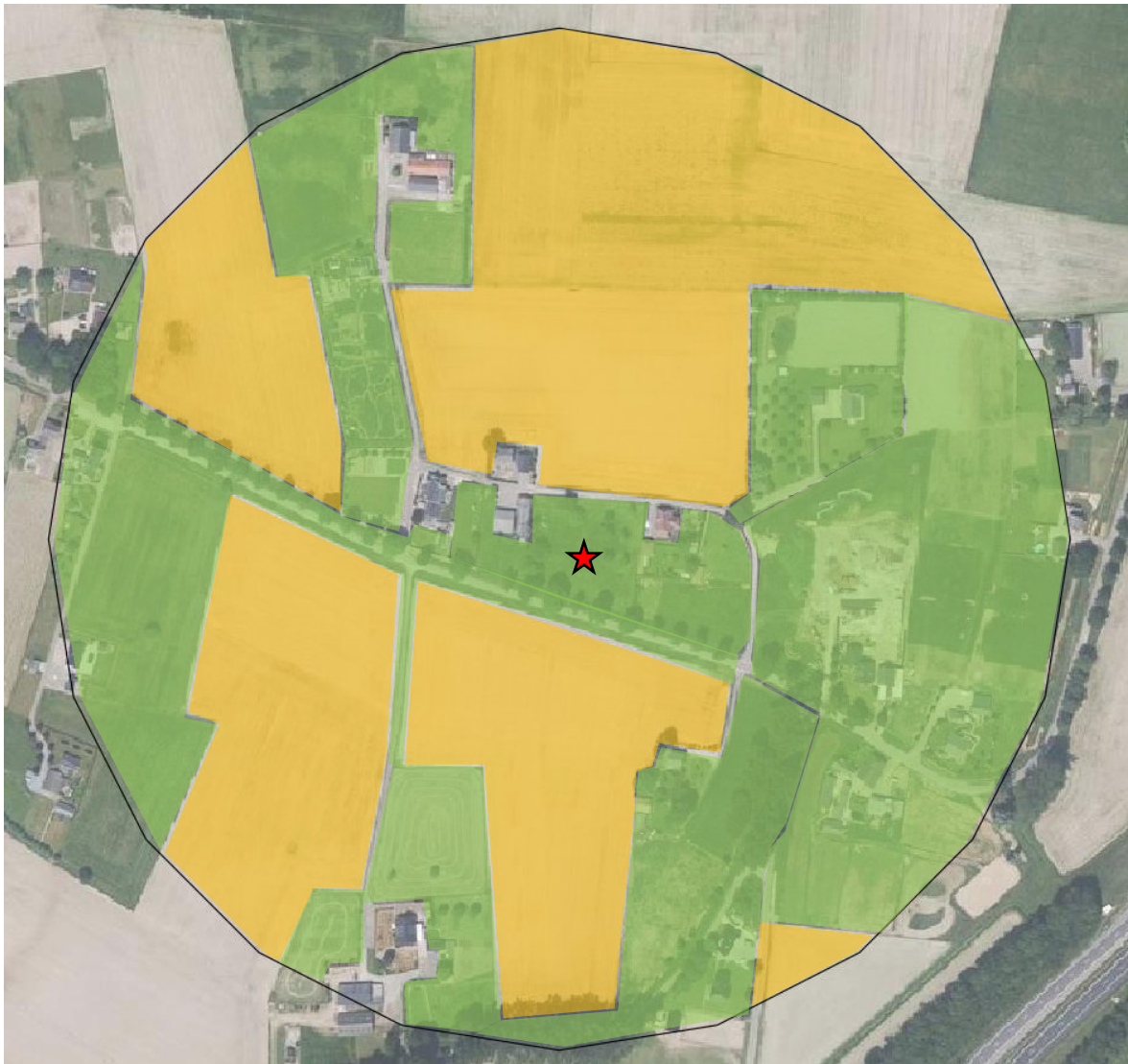
Rondom de vier opgehangen nestkasten is circa 4 hectare marginaal geschikt leefgebied en circa 14,9 hectare geschikt leefgebied beschikbaar voor de steenuil.

Melderstraat 15

Deze locatie is zeer geschikt als leefgebied voor de steenuil. Binnen de ingeschatte homerange van de steenuil² is rond deze nestkasten ruim voldoende leefgebied aanwezig. Er zijn dierenweiden, kort gemaaid grasland, boomgaarden, bermen, moestuinen etc. Daarnaast zijn er ruim voldoende forse (fruit)bomen, bosschages, schuurtjes en paaltjes die als uitkijkpost en schuilgelegenheid kunnen fungeren. Marginaal geschikt zijn de meer grootschalige agrarische percelen rond deze locatie.

Rondom de twee opgehangen nestkasten is circa 12,5 hectare marginaal geschikt leefgebied en circa 15,2 hectare geschikt leefgebied beschikbaar voor de steenuil.

² De gemiddelde territoriumgrootte is circa 5-30 hectare (bron: Soortenstandaard Steenuil, Ministerie van Economische Zaken). De foerageergebieden liggen, met name in het broedseizoen, binnen 300 meter afstand van de nestlocatie (bron: Soortenstandaard Steenuil, Ministerie van Economische Zaken).

Dijksestraat 46a

Deze locatie is geschikt als leefgebied voor de steenuil. Binnen de ingeschatte homerange van de steenuil is rond deze nestkasten ruim voldoende leefgebied aanwezig. Er zijn kort gemaaid grasland, grote tuinen, dierenweiden, bermen, boomgaarden etc. Daarnaast zijn er ruim voldoende forse (fruit)bomen, bosschages, schuurtjes en paaltjes die als uitkijkpost en schuilgelegenheid kunnen fungeren. Marginaal geschikt zijn de meer grootschalige agrarische percelen in het westelijk deel van dit deelgebied.

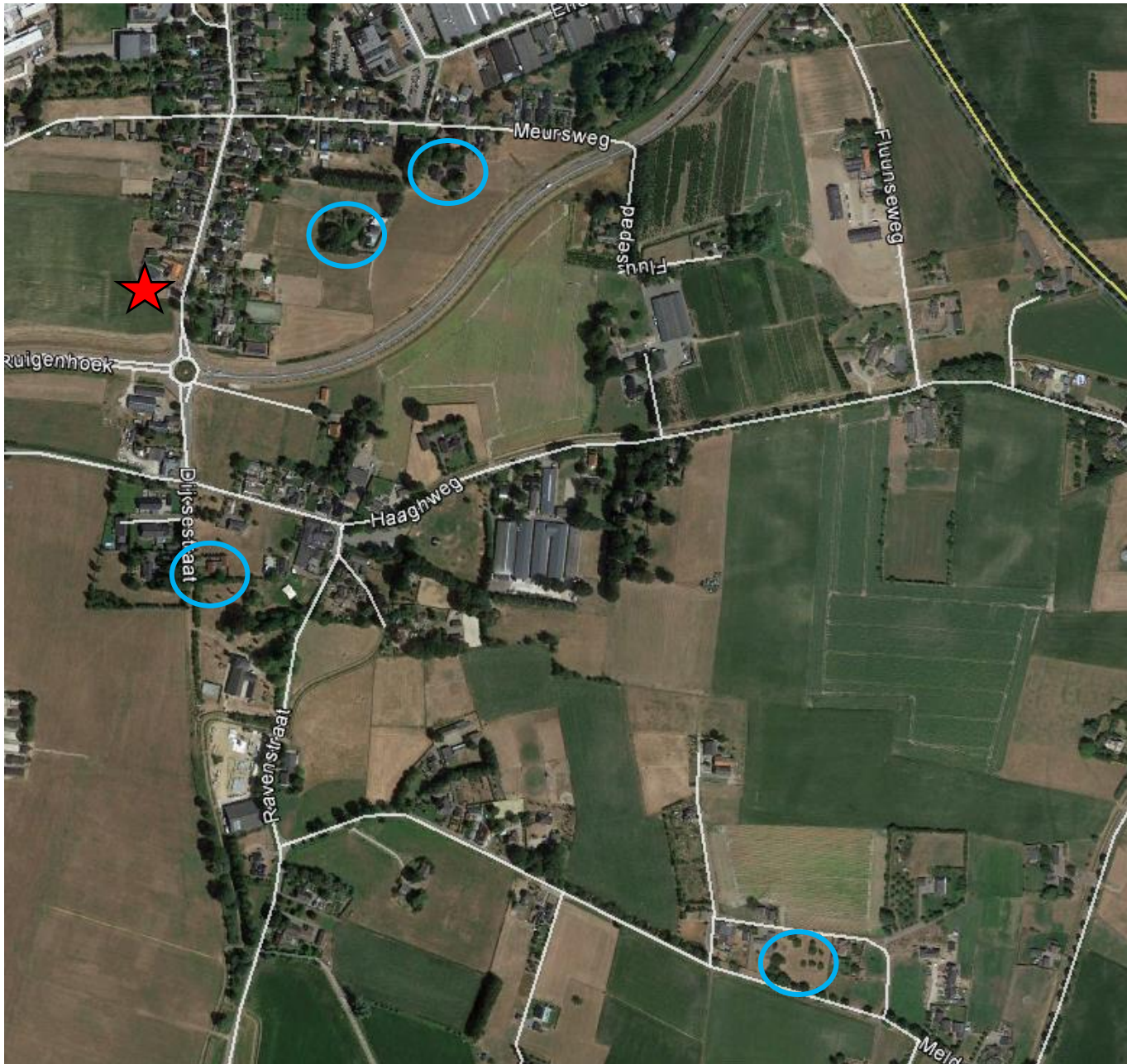
Rondom de twee opgehangen nestkasten is circa 8,4 hectare marginaal geschikt leefgebied en circa 15,3 hectare geschikt leefgebied beschikbaar voor de steenuil.

Conclusie

Door de geplande woningbouw in fase 8 verdwijnt er een circa 1,06 hectare functioneel leefgebied van de steenuil, dat in gebruik is als foerageergebied. Door het ophangen van 8 nestkasten als alternatieve nestlocaties komt er echter circa 45,4 hectare geschikt foerageergebied en 24,9 hectare marginaal geschikt foerageergebied beschikbaar voor de steenuil. Dat nestgelegenheid de beperkende factor in dit gebied is, blijkt uit het feit dat één van de opgehangen nestkasten direct het eerste seizoen al bezet was door een paartje steenuil. Er zijn 5 jongen grootgebracht. Door de vier alternatieve nestlocaties, met in totaal 8 nestkasten, aan te bieden blijft er voldoende geschikt leefgebied behouden, waardoor de staat van instandhouding van de steenuil niet in het geding komt door de geplande woningbouw in fase 8. Daarmee is geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

Bijlage 1. Locaties steenuilenkasten

- **Locaties steenuilkasten (2 kasten per locatie)**
Meursweg 32
Meursweg 34
Dijksestraat 46a
Melderstraat 15
- **Huidige nestlocatie**